FOR Freedom AND Justice...

AMERIŠKA DOMOVINA

AMERICAN HOME

AMERICAN IN SPIRIT
FOREIGN IN LANGUAGE ONLY

Serving Chicago, Milwaukee, Waukegan, Duluth, Joliet, San Francisco, Pittsburgh, New York, Toronto, Montreal, Lethbridge, Winnipeg

SLOVENIAN
MORNING NEWSPAPER

NO. 165

CLEVELAND OHIO, MONDAY MORNING, AUGUST 28, 1972

STEV. LXXIV — VOL. LXXIV

Allende se bori z nezadovoljnimi Čilenci

Predsednik Čila Salvador Allende Gossens uvaja socializem tako naglo in nerodno, da je dvignil proti sebi močan odpor.

SANTIAGO, Čile. — Republika Čile je bila skozi leta znana poleg Argentine kot najbolj razvita in napredna država Južne Amerike. Z izvozom bakra, kositra in umetnih gnojil (gvano), je skupila dovolj sredstev za potrebe lastnega uvoza, ki pa je bil v glavnem omejen na industrijsko blago.

Ko je pred 22 meseci prevzel oblast predsednik Allende s podporo krščanskih demokratov, ki niso položaja trezno presodili, je izjavljal, da bo uvedel socializem, pa vendar zatrjeval prav tako trdno, da se bo pri tem držal ustave in drugih veljavnih zakonov. Ko je Kongres, kjer ima večino opozicija, spoznal, da se Allende ne drži svojih obljub, mu je začel nasprotovati in mu tudi omejil pravico socializiranja brez posebnih zakonov.

Dogajalo se je, da so levičarske tolpe na lastno roko izvajale zasedbo veleposestev in preganjale z njih lastnike, zasedale tovarne in podjetja. To je nujno privedlo do zmede in obsežnega zastoja v gospodarstvu. Pri tem je padla cena bakra, glavnega izvoznega blaga Čila. Ker je Allende rudnike zasegel, je produkcija v njih tudi močno padla. Povsod se je pojavilo pomanjkanje, kapital je naglo bežal iz dežele, če je le mogel. Čile ni bil v stanju plačati niti obresti na svojih nad 2 bilijona dolarjev dolgov. Novih kreditov mu nihče ne da, stiska je vsak dan večja.

Trgovci na drobno so se čutili posebno prizadeti in so zato zadnji teden za en dan zaprli svoje prodajalne. Allende je izdal odredbo o izrednem stanju in grozil, da bo prodajalne odprl s silo, pa se je končno premislil, ko so mu trgovci odgovorili, da bo to štrajk samo podaljšalo.

Na cestah Santiaga je prišlo do demonstracij in spopadov, ženske so vprizorile svojo demonstracijo, da so držale skozi okna stanovanja lonce in ponve ter po njih razbijale, da se je slišal hrup po vsem mestu. Vozniki avtomobilov so se v ta hrušč vmešali in izražali svoje zadovoljstvo nad njim s tremi trobljaji svojih hup.

Stiska v Čilu raste, pomanjkanje hrane in drugih vsakdanjih potrebščin je vedno občutnejše in Allende zvrača krivdo za vse to na svoje politične nasprotnike, ko je očitno, da je krivda njegova. Narod to vidi in temu primerno tudi postopa.

Prvi oglaševani

Čaj, kava in čokolada so bili prvi oglaševani v časopisju od poživil in živil.

Vremenski prerok pravi:

Delno oblačno, hladno, možnost dežja. Najvišja temperatura okoli 75.

Novi grobovi

Mildred Jackshaw

Včeraj zgodaj zjutraj je umrla v Euclid Manor negovališču 79 let stara Mildred Jackshaw s 17400 Euclid Avenue, roj. Godler v Brzini v Sloveniji, od koder je prišla v ZDA l. 1912, vdova po Stevu Jackshawu, umrlem l. 1961, mati Alexandra Smiley, pok. Julie Smolic in Mrs. Joseph (Mildred) Haney, 5-krat stara mati 2-krat prastara mati, sestra pok. Franka Godlerja in drugih (vsi umrli v Sloveniji). Pokojna je bila članica ADZ št. 4 in Kluba slovenskih upokojencev za senklersko okrožje. Pogreb bo jutri ob 8.30 iz Grdinovega pogrebnega zavoda na Lake Shore Blvd., v cerkev Marije Vnebovzete ob 9., nato na pokopališče.

James A. Izzo

V Sunny Acres bolnišnici je po dolgi bolezni umrl 61 let stari James A. Izzo z 21590 South Lakeshore Blvd., rojen v Amsterdamu, N.Y., mož Lucy, roj. Beach, oče Josepha in pok. Michaela, očim Larryja Shumkwiller in Patricie Modic, brat Gabriela. Pred boleznijo je bil čistilec oblek. Pogreb je danes ob 9.30 iz Želetovega pogrebnega zavoda na E. 152 St. na All Souls pokopališče.

Mary Spendal

Po več tednih bolezni je umrla v Shady Acres negovališču 76 let stara Mary Spendal z E. 77 St. roj. Hribar v Benetu pri Novi vasi pri Rakeku v Sloveniji, od koder je prišla v ZDA l. 1920, vdova po l. 1969 umrlem možu Tonyju, mati Sue Pakis, Val Pakis in Tonyja Spendal, stara mati, sestra Frančiške Pakic (Jug.). Bila je članica SNPJ št. 147. Pogreb je iz Želetovega pogrebnega zavoda na St. Clair Avenue danes ob 9.30 na All Souls pokopališče. Družina bo hvaležna za darove za Slovenski starostni dom na Neff Rd. v njen spomin.

Dražji kruh

WASHINGTON, D.C. — Zveza pekarn je predložila Komisiji za cene podražitev kruha, ker da so se cene moke podražile za dve tretjini centa za hleb zaradi prodaje velikih količin žita Sovjetski zvezi.

Zveza trdi, da mora povišati cene, ker da sicer grozi pekarnam izguba.

Človek se čudi, čemu naj bi cena moki porastla zaradi prodaje žita ZSSR, ko ga imamo v ZDA na pretek in povsod polne shrambe. Na eni strani podpiramo davkoplačevalci preko zvezne vlade ceno pšenice in drugih žit, na drugi to ceno višajo špekulatnje. Višanje cen žita in moke na domačem trgu prav gotovo nima nobenega pravega vzroka! Tega naj se Komisija za cene zaveda in predlog Zveze pekarn temeljito pretehta!

Apollo 17 bo vzletel 6. decembra zvečer

WASHINGTON, D.C. — Zadnja ameriška odprava na Luno v okviru programa Apollo bo vzletela proti Luni 6. decembra 1972 ob 9.53 zvečer, če pojde vse po predvidenih načrtih. To bo prvi vzlet ponoči.

Apollo 17 se bo vrnil z Lune in pristal na Pacifiku, 500 milj jugovzhodno od otoka Pago Pago ob 2.24 popoldne 19. decembra. Na poti bo torej skupno 12 dni, 16 ur in 31 minut. Doslej je bil najdalj na poti Apollo 15, 12 dni in 7 ur.

Kitajska preprečila sprejem Bangladeš v Združene narode

L. R. Kitajska je pretekli petek po ostrem nastopu proti ZSSR in Indiji v ZN vetirala sprejem Bangladeš v ZN.

ZDRUŽENI NARODI, N.Y.— Bangladeš, neodvisna republika, ki se je odcepila od Pakistana, je zaprosila za sprejem v ZN. Resolucijo v njen prid so predložile Sovjetska zveza, Britanija, Indija in Jugoslavija. Proti temu je nastopila Kitajska, ki je v posebni resoluciji zahtevala, da se sprejem Bangladeš odloži, dokler ne bo izpustila pakistanskih vojnih ujetnikov in civilnih jetnikov.

Kitajska je napovedala, da bo uporabila svoj veto, če ne pojde drugače, da prepreči sprejem Bangladeš v ZN.

Večina Varnostnega sveta je na svoji seji v petek odločila za glasovanje o resolucijah in 11 od 15 članov Varnostnega sveta je glasovalo za sprejem Bangladeš. Trije so se glasovanja vzdržali, Kitajska je glasovala proti in ker ima pravico veta, je bila resolucija odklonjena.

Zastopnik Kitajske Huang Hua je dejal, da "sovjetski socialistični imperializem igra najzahrbtnejšo vlogo v južni Aziji" in da je Indija, ko je sklenila "napadalno vojaško zvezo" s Sovjetsko zvezo, končala svojo politiko nevezanosti in nevtralnosti. "Edini smoter sovjteskega socialističnega imperializma je pospeševati nadzor nad Indijo in Bangladeš, razširiti vplivno področje Sovjetske zveze in delati silo Pakistanu," je pravil Hua Varnostnemu svetu ZN.

Kitajski zastopnik je Sovjetsko zvezo obdolžil, da ima "v ustih med, v srcu pa bodalo" ter da uganja svojo napadalnost tudi v Afriki in na Srednjem vzhodu.

ZDA proti razpravi o Koreji v ZN

WASHINGTON, D.C. — Združene države so nastopile proti razpravljanju o Koreji na letošnji glavni skupščini ZN. Trdijo, da bi taka razprava samo škodovala neposrednim razgovorom med obema Korejana, ki so se letos začeli in izgleda, da se bodo razširili na vsa pereča vprašanja njunih medsebojnih odnosov.

V Argentini štrajkali zaradi poboja gverilcev

BUENOS AIRES, Arg. — Smrt 16 gverilcev v mornariški ječi v Trelewu je povzročila silno nejevoljo med levičarskimi skupinami in peronovci. Organizirali so demonstracije in izgrede v glavnem mestu in v večini drugih mest dežele. Najhujše je bilo v Cordobi, kjer so oklicali enodnevni splošni protestni štrajk.

Oblasti so odredile aretacijo delavskih vodnikov, ki so štrajk objavili. Proglasile so krajevno unijsko vodstvo za nezakonito, ker se vmešava v politiko. Lani je bilo b Cordobi 13 štrajkov, letos pa doslej 6. Vsi so bili povezani vsaj delno s politiko.

Juan Peron, o katerem so napovedovali, da se bo do zakonitega roka, ki je potekel zadnji petek, vrnil domov, da bo lahko kandidiral za predsednika republike, tega ni storil. Ostal je v Madridu, kjer se zadržuje večji del časa, odkar so ga vojaki odstavili leta 1955 kot predsednika Argentine in ga poslali iz dežele.

Oblasti trdijo, da je bilo 15 gverilcev ubitih, ko so poskušali pobegniti iz ječe, vladni nasprotniki trdijo, da je to le izgovor za njihov poboj.

McGovern dobil dve Boeing 727 letali

WASHINGTON, D.C. — Uprava civilnega letalstva je dovolila United Air Lines, da posodijo McGovernovemu prevoznemu odboru dve letali Boeing 727 za čas volivnega boja od 4. septembra do 7. novembra. Obe letali bodo primerno preuredili za prevoz predsedniškega in podpredsedniškega kandidata, njunih pomočnikov in spremljajočih jih časnikarjev.

Letali, ki staneta po 5 milijonov, imata prostora za 189 potnikov v rednem prometu. Letita s povprečno brzino 600 milj na uro in do blizu 1800 milj z eno zalogo goriva.

Vsi demonstranti v Miami Beach izpuščeni

MIAMI BEACH, Fla. — Tekom republikanske konvencije so prijeli preko 1200 demonstrantov, ki so vršili nasilje in uničevali tuje imetje. Ko so vse popisali, so jih izpustili, zadnje v petek, ko so položili bonde, da se bodo odzvali pozivu pred sodišče.

KITAJSKI MINOLOVEC EN TEDEN V HAJFONGU

Danes je bilo objavljeno, da je kitajski minolovec, ki ima svoje oporišče v Šanghaju, že en teden v pristanišču Hajfong. Trdijo, da doslej ni poskušal odstranjevati mine pred vhodom v pristanišče. — Kitajska odklonila pojasnilo ZDA. — Letalski napadi se nadaljujejo, tako tudi boji na tleh v Južnem Vietnamu.

SAIGON, J. Viet. — Ameriško vojaško poveljstvo je danes objavilo, da se že en teden zadržuje v pristanišču Hajfonga kitajski minolovec, katerega stalno oporišče je v pristanišču Šanghaja. Doslej ni poskušal odstraniti min, s katerimi so ameriške oborožene sile zaprle dohode in izhode iz pristanišča. Nihče si za sedaj še ne ve prav razlagati, čemu naj bi bil minolovec priplul v Hajfong. Očitno je dokazal, da za te vrste ladje ni nemogoče rodreti skozi minska polja pred pristanišči Severnega Vietnama. Kitajci so poslali svojo vojno ladjo v Severni Vietnam skozi mine kljub ameriškim svarilom.

Peking zavrača ameriško poročilo

Kitajsko zunanje ministrstvo, ki je zadnji teden protestiralo zaradi ameriškega letalskega napada na svojo ladjo v bližini obale Severnega Vietnama, pri čemer naj bi bilo 5 kitajskih mornarjev s kapitanom ladje vred mrtvih, je včeraj odklonilo ameriško poročilo o tem napadu. Poveljstvo ZDA je izjavilo, da je "kitajski čoln", dolg 30 čevljev, bil napaden in potopljen, ko je skušal skozi obalne vode voziti oskrbo iz kitajske ladje na obalo pri otoku Hon Ngu 11 milj severovzhodno od Vinha.

Kitajsko zunanje ministrstvo je izjavilo, da ameriško poročilo ne drži. Ameriške letalske sile so potopile rešilni čoln kitajske ladje, edine v zadevnem področju 22. avgusta. Ladja je imela vidno izobešeno kitajsko zastavo in čoln ni prevažal nobenega tovora. Rešilni čoln je imel razvito kitajsko zastavo in letala ZDA so najprej letala nizko nad njim, da bi dognala, kateri državi pripada in so to prav lahko ugotovila.

Ameriško pomorsko poveljstvo je objavilo že tedaj, ko je z minami zaprlo pristanišče Severnega Vietnama, da ne bo dovolilo, da bi kdo to zaporo kršil. Doslej so to poskušali in še vedno to vrše severnovietnamski čolni, največ ponoči. Pretekli torek je prišlo do prvega znanega napada na kitajski čoln pri "takem poskusu".

Letalski napad na vojašnico

Ameriško letalstvo je bilo v soboto in včeraj ponovno na Severnim Vietnamom. Napadlo je ladjedelnico pri Hajfongu, podrlo nekaj mostov na železnicah in cestah, ki vodijo proti Kitajski, pa prvič napadlo tudi velike vojašnice v bližini Hanoia. Doslej napadov na vojašnice ni bilo v vsej vojni v Indokini. Poročilo trdi, da naj bi bila napadena vojašnica zbirališče za čete, ki jih pošiljajo na jug. Večji del zgradb je bil uničen.

Ameriško poveljstvo priznava, da je izgubilo v petek dve Phantom jet letali in da dva letalca pogrešajo. Hanoi je poročal med tem, da so obrambne sile Severnega Vietnama sestrelile v letalskih napadih v soboto in včeraj 7 ameriških letal. Ameriško poročilo o tem molči.

Boji v Que Son dolini

Rdeči, ki so se v petek brez posebnega boja umaknili pred vladnimi silami iz mesta Que Son, so se včeraj vrnili in po hudim topniškem obstreljevanju zavzeli del mesta. Večina mesta je še vedno v rokah vladnih sil, ki skušajo svoje položaje utrditi, predno se bodo znova lotile preganjanja sovražnika. Dolina Que Son je izredno važna za varnost mesta Da Nang, ki leži kakih 25 milj severno od nje.

Zadnje vesti

MUENCHEN, Nem. — V soboto so se začele tu 20. olimpijske igre, ki se jih udeležujejo zastopstva držav z vsega sveta. Doslej sta dobili prvi zlati medalji Švedska za streljanje s pištolo, Poljska pa za dviganje uteži. V telovadbi vodi Japonska tik pred Sovjetsko zvezo, dobro so se pa izkazale tudi telovadkinje ZDA.

WASHINGTON, D.C. — Odbor za izvolitev Nixona je včeraj odločno odklonil kritiko Generalnega računskega urada, nadzornega organa Kongresa nad delovanjem vlade. Ta je trdil, da naj bi odbor kršil predpise in zakone o nabiranju denarnih sredstev v volivne sklade pri vsoti okoli $350,000. Načelnik finančnega odbora Stans je zahteval, da Splošni računski urad pregleda tudi zbiranje sredstev demokratskega predsedniškega kandidata McGoverna.

BELFAST, S. Ir. — Koncem tedna je bilo ubitih v Severni Irski 7 oseb. V Belfastu je bil ustreljen včeraj mlad protestant v svojem domu, verjetno v maščevanje za ustrelitev dveh katoličanov v soboto v bližini katoliškega predela mesta Old Park.

REJKJAVIK, Island.— Včerajšnjo 19. igro za svetovno prvenstvo v šahu sta Spassky in Fischer končala zopet remis. Fischer ima zdaj 11 točk, Spassky 8. Fischer potrebuje le še eno točko in pol za zmago. Predvidenih je še 5 iger, 20. je določena za jutri.

LOS ANGELES, Calif. — Največji gozdni požar letošnjega leta, ki je doslej pokončal 6 človeških življenj, je veter potisnil proti strmim debrem Los Padres narodnega gozda.

CLEVELAND, O. — Za konec zadnjega tedna je bilo na cestah Ohia ubitih 14 oseb.

Sen. Edward Brooke

Mayor Richard Lugar

Anne Armstrong

TRIJE Z REPUBLIKANSKE KONVENCIJE V MIAMI BEACH PRETEKLI TEDEN— Med neštetimi udeleženci republikanske konvencije pretekli teden so izstopali trije na gornji sliki. Vsi so namreč imeli "ključni nagovor", ki pa je bil tokrat razdeljen v tri dele, na tri govornike namesto običajno enega. Od leve proti desni so: sen. E. Brooke iz Massachusetts, župan Richard Lugar iz Indianapolisa in Anne Armstrong, sonačelnica republikanskega glavnega odbora.

Iz Clevelanda in okolice

Vpis v volivne imenike—

Jutri, 29. avgusta, bodo odprta v vsem okraju Cuyahoga volišča za vpis novih volivnih upravičencev, volivcev, ki so se preselili, in volivk, ki so se poročile. Volišča bodo odprta od 10. zj. do 2. pop. in do 4. pop. do 9. zvečer.

V 23. vardi bodo odprta volišča v šoli sv. Vida na Glass Avenue, East Madison School, 1130 Addison Rd., St. Francis School, 7119 Superior Ave., Willson Jr. High School, 1625 E. 55 St., Stanard School, 5360 Stanard Ave., Slov. nar. dom, 6417 St. Clair Avenue, Hodge School, 1075 E. 74 St., Immaculate Conception, 4129 Superior Avenue.

V 32. vardi bodo odprta volišča v dvorani pri Mariji Pomočnici na Neff Rd., Memorial School, 410 E. 152 St., Oliver Perry School, 184 Schenely Ave, Longfellow School, 650 E. 140 St., Paul Bellamy School, 17625 Grovewood Avenue, St. John Lutheran School, E. 176 St. in Nottingham Rd., Messa Hall, 15812 Waterloo Rd., Library, 760 E. 185 St.

Obisk v uradu—

V uradu AD se je pretekli petek oglasil upravnik Index-Adria letalske družbe iz Ljubljane Franc Pozelnik z ženo Milko iz Velikih lašč pri Ljubljani v družbi svojega bratranca Toneta Pozelnika, 6603 Schaefer Avenue, pri katerem je en teden na obisku. Hvala za obisk in dobrodošla v naši deželi!

Na gostovanje v Avstralijo—

Cleveland Orchestra je objavil pretekli petek, da bo šel prihodnjo jesen na gostovanje v Avstralijo in Novo Zelandijo, kamor je bil povabljen za nastop v novi operi v Sydneyju, ki so jo gradili 14 let. To bo prvo gostovanje kakega ameriškega orkestra v tem delu sveta v več kot enem desetletju.

Shriver bil navdušeno sprejet—

Demokratski podpredsedniški kandidat S. Shriver je bil na svoji kampanjski poti v okrajih Cuyahoga in Lake v petek in soboto kar dosti navdušeno sprejet. Napadal je Nixonovo vietnamsko politiko in gospodarske razmere v ZDA.

V pokoj s 70 leti—

S 1. januarjem 1973 bodo morali duhovniki clevelandske škofije obvezno v pokoj z dopolnjenim 70. letom. Doslej je bila obvezna starost za pokoj 75 let.

Solženicin kritizira lastno domovino

STOCKHOLM, Sved. — Aleksander I. Solženicin, Nobelov nagrajenec za literaturo, je v svojem govoru, ki ga je pripravil za sprejem nagrade leta 1970, pa je bil sedaj tu objavljen, močno obtožil Sovjetsko zvezo nasilja nad duhovno svobodo. Prav tako je obsodil Združene narode, ki da so amoralna organizacija v amoralnem svetu. Ljubosumno čuvajo svobodo enih narodov, za druge pa se ne brigajo.

AMERIŠKA DOMOVINA
AMERICAN HOME
6117 St. Clair Avenue — 431-0628 — Cleveland, Ohio 44103

National and International Circulation

Published daily except Saturdays, Sundays, Holidays and 1st week of July

Managing Editor: Mary Debevec

NAROČNINA:
Za Združene države:
$18.00 na leto; $9.00 za pol leta; $5.50 za 3 mesece
Za Kanado in dežele izven Združenih držav:
$20.00 na leto; $10.00 za pol leta; $6.00 za 3 mesece
Petkova izdaja $6.00 na leto

SUBSCRIPTION RATES:
United States:
$18.00 per year; $9.00 for 6 months; $5.50 for 3 months
Canada and Foreign Countries:
$20.00 per year; $10.00 for 6 months; $6.00 for 3 months
Friday edition $6.00 for one year.

SECOND CLASS POSTAGE PAID AT CLEVELAND, OHIO

83 No. 165 Monday, Aug. 28, 1972

"Slovenska cerkvena pokrajina"?

Koncilski odlok "O pastirski službi škofov" iz leta 1965 zelo poudarja, naj se škofje določenih cerkvenih področij tesno povežejo v "škofovske konference", in naj bodo solidarno odgovorni za skupno blaginjo. Zato pa naj se ozemlja, ustrezno s krajevnimi zahtevami, porazdelijo v cerkvene province ali tudi pokrajine, škofijski nadpastirji naj se pa vključijo v odgovarjajoče škofovske konference, da morejo ob izmenjavi skupnih spoznanj in izkušenj skrbeti za zares učinkovit način za rast vere in za ohranitev discipline v svojih škofijah.

Na temelju tega odloka je jugoslovanska škofovska konferenca septembra 1966 predlagala sv. očetu, naj ustanovi posebno "Slovensko cerkveno pokrajino". Papež Pavel VI. je 22. novembra 1968 to tudi storil. Na praznik sv. Jožefa 1969 se je izvršila v ljubljanski stolnici slovesna razglasitev slovenske metropolije. Beograjski nadškof G. Bukatko je predvsem prebral papeževo ustanovitveno listino in nato slovesno umestil na metropolijski sedež nadškofa dr. Jožefa Pogačnika. Za tem je spregovoril novi slovenski metropolit: poudaril pomen slovenske cerkvene pokrajine in se v imenu vseh slovenskih škofov obvezal, da bodo storili vse, kar je potrebno, da se v novo cerkveno telo čimprej vključi tudi Slovensko Primorje.

Dobra tri leta so minula od ustanovitve Slov. cerkvene pokrajine. Njen položaj je ostal nespremenjen. Tako važna cerkvena ustanova, ki jo je slovensko ljudstvo pozdravilo z viharnim navdušenjem, je v bistvu ostala "v povojih", nedograjena in zato skorajda neučinkovita. Malodušje in grenkoba prešinja slovenskega človeka, ko pomisli, da ima slovenska metropolija, ki naj bi bila vrhunska cerkvena uredba na Slovenskem, poleg nadškofijskega sedeža v Ljubljani, eno samcato sufragansko škofijo, mariborsko, medtem ko ni najmanjšega znaka, da bi se ji priključilo še Slov. Primorje.

V Slov. Primorju je namreč cerkvenopravni položaj ostal tak, kot je bil med obema vojnama pod Italijo. Najvišja cerkvena oblast ni do danes ničesar storila, kar bi kazalo, da hoče dokončno urediti cerkveno zgradbo v tem delu Slovenije. Dokler pa ne bo kanonično ustanovljena ali redna škofija ali vsaj resnična apostolska administratura, ne bo cerkvenopravnega telesa, subjekta, ki bi se lahko vključil v višjo cerkveno enoto, v metropolijo.

Cerkvenopravni položaj v Slov. Primorju je tako nerešen in dokler se to ne doseže, ostane nerešena, viseča v zraku in neučinkovita tudi sama Slovenska cerkvena provinca. Kajti le kako more biti govora o "Slov. cerkveni pokrajini", če se ne razteza nad celotno slovensko ozemlje v Jugoslaviji?

Slovenska metropolija pa ima še druga odprta vprašanja. Problem škofijskih mej, in torej ozemeljske celovitosti, ni odprt samo na zapadu, proti Italiji, temveč tudi znotraj državnih mej: zagrebška nadškofija se noče odpovedati Zakrižju, poreško-puljska škofija noče odstopiti duhovnij Gradina, Pregara in Topolovec, dasi spadajo vsi ti kraji k SR Sloveniji, ker so pač prebivalci večinoma slovenske narodnosti.

In vendar so cerkveni predpisi zelo jasni! Koncilski odlok o pastirski službi škofov določa v členu 23, naj se pri določanju škofijskih mej upošteva "sestav božjega ljudstva" ter naj se "ohrani enotnost demografskih skupin tega ljudstva s svetnimi uradi in družbenimi ustanovami, ki ga organsko sestavljajo".

Ozemeljska pripadnost teh krajev Sloveniji, narodnost njihovih prebivalcev, obveznost cerkvenih predpisov, a še zlasti narodna pravičnost in pastoralna učinkovitost, ki je danes prva zahteva v cerkvenem življenju, narekujejo, naj pride že do bratskega sporazuma med hrvaško in slovensko cerkveno oblastjo. Sleherno sklicevanje na dosedanjo pripadnost tej ali oni škofiji, na "nekdaj" in celo na "zgodovinsko pravo" se mora umakniti zahtevam pravice in življenja. Pod oglejski patriarhat so "nekdaj" spadale prostarne dejele med Donavo in hrvaško mejo, celo sama Augsburg in Dunaj; in do prve svetovne vojne "sta spadali" pod goriškega metropolita, poleg ljubljanske, tudi poreško-puljska in krška škofija. "Nekdaj" pač sodi v zgodovino, zdajšnja stvarnost pa nas sili v nove tokove življenja!

V sodobnem svetu se vedno krepkeje uveljavljajo dežele z lastno ustavo in zakonodajo. Regionalna ureditev države še najbolj ustreza zahtevam časa in potrebam ljudskih množic. Odtod prizadevanje za decentralizacijo, za razčlenitev družbene skupnosti ter za pritegnitev ljudstva k soodgovornemu sodelovanju in soodločanju. Državniki in politiki prej kot nevarnost za državno enotnost ugotavljajo v deželnem ustroju obogatitev in krepitev države same.

Katoliška Cerkev budno spremlja dogajanja v svetu in razločuje "znamenja časa". Zato si je že zdavnaj osvojila načelo deželne ureditve in odredila, naj se osnujejo cerkvene pokrajine in škofovske konference. V tem okviru se bo razpletalo v bodočnosti versko življenje.

Cerkev na Slovenskem je že ubrala to pot. Potrebno pa je, da izgradi v celoti svojo cerkveno pokrajino, ozemeljsko in oblastveno, da bo na zares ploden in učinkovit način urejala versko dejavnost.

Slovenska metropolija ima še neko izjemno in nadvse ugodno prednost. Njeno območje sovpada z razsežnostjo SR Slovenije. To pa bi moralo biti v prid obojni družbi, politični in cerkveni, saj obe težita k istemu cilju: k blaginji slovenskega ljudstva. Vprašanje je le v tem, če vsi razumejo "znamenja časov". Makedonska vlada v Skopju, ki ni nič manj komunistična, kot so druge v jugoslovanskih republikah, zvesto podpira podvige arhiepiskopa Dositeja, poglavarja makedonske Cerkve, ker v svoji daljnovidnosti razume, kolikega pomena je delo makedonske Cerkve za razvoj makedonskega naroda.

Vprašanje je le v tem, če odločujoči krogi v Sloveniji, ki nosijo pred zgodovino odgovornost za svoje delo, znajo razločevati "znamenja časa", in če so dovolj možati in značajni, da svoje odločitve sprejemajo po teh spoznanjih in ne pod kakimi drugimi ozkimi trenutnimi vidiki.

K. G. - Jurij B.

BESEDA IZ NARODA

* DOGODKOV IN NOVIC je vsak dan dosti. Največ takih, ki niso razveseljive. Moj stari znanec doli v Rockdale, ki sem ga pred kratkim obiskal, mi je pravil, da dobiva od sorodnikov pisma iz starega kraja, kako tam zanimanje za kmetije pada in da novi rodovi odhajajo v mesta in se selijo v druge kraje za delom in zaslužkom. Z ene strani je to razumljivo, z druge seveda ne. Stari, naši predniki so ljubili svoje domove. Znojili so se na njih stoletja, obdelavali lja od roda do roda. Trpeli so in žuljev, ki jih je jim dalo to trpljenja polno življenje, niso mogli kar tako pozabiti. Toda novi časi pa vse spreminjajo. Boljši pouk o vsem, kako se da bolj z modernim strojnim orodjem obdelavati, ali pa delati v vseh raznih poklicih z njim hitreje in bolj učinkovito ter da po novem pride vsak do hitrejšega napredka, to odpira ljudem oči in spreminja vse. Mnogi starejši to težko razumejo, a to ne bo ustavilo napredka, ki ga potiskajo vsepovsod novi časi pred ljudi po svetu.

Najbolj občutljive so pri tem spreminjanju stare kmečke mamice. Razumljivo je to. Vse življenje so garale in trpele na skromnih kmetijah, zdaj pa, kakor so računale, da bodo imele kak kotiček in da jim bodo hčere in sinovi stali ob strani, odhajajo ti vse križem po svetu in v mesta za kruhom in službami. Same pa ostajajo same na kmečkih domovih. Tako gre starim slovenskim kmeticam.

O slovenskih kmeticah je pred več desetletji zapisal pokojni dr. Ivan Tavčar sledeče:

"Slovenska kmetica, še vedno te premalo spoštujemo! Podobna si muli, ki zgarana in odrgnjena vozari po adaluškem skalovju! Pridna si pri delu, vedno si v skrbeh, da bi se ne podrl kak vogal hiše, da bi mož ne znosil preveč v pivnico, da bi se otroci ne spridili. Malo imaš od življenja, uboga ti mučenica! A tvoja je vendar zasluga, da je tlačena in raztrgana slovenska domovina ostala skupaj! Te domovine prvi steber si ti, slovenska kmetica, ki spiš navadno na slami in pod raztrgano odejo ter ješ, kar možu in otroku ostane." — Tako je čutil in gledal na slovenske kmečke matere pokojni dr. Ivan Tavčar.

O slovenskih kmečkih materah je dr. Tavčar veliko povedal, pa še vse premalo.

Res je, življenje se spreminja in tega spreminjanja ne moremo ustaviti. Ampak zaboli pa vsakega, ko v sedanjih časih čuje, da med mladimi ni zanimanja za kmetije, kjer so se rodili. Mlajše ne toliko, nas starejše, četudi že dolgo tlačimo travo po tujih tleh, pa zaboli, ko čujemo take vesti. Ljubi dom, kjer se človek rodi, je le ljubi dom, ki se ga pozabiti ne da.

— Moj znanec v Rockdale je v svojih mlajših letih tudi iskal kruha in zaslužka po mnogih krajih. Omenjal mi je leta, še predno je mene pot po suhem in morju prinesla v ta novi svet. Omenjal mi je veliko katastrofo, ki se je dogodila v premogokopu v Cherry Valley, to par milj nad Spring Valley, nekaj milj zapadno od La Salle. V tisti nezgodi je zgubilo več naših rojakov življenje, ki so delali v tistem premogokopu. Zatem je bival nekaj let v La Salle in tamkajšnji okolici. Baš tisti dan, ko se je zgodila tista katastrofa v Cherry Valley, sta on in še nek drug rojak šla za priči v Ottawo, ko je bil njun prijatelj zaslišan in izprašan za državljanski papir. To ga je rešilo smrti tisti dan. Pravil je, da je ravno tiste prostore v rovu, kjer je on kopal črni premog, vse zasulo in okrog 30 premogarjev ubilo. Po drugih prostorih pa še več. Žalostno je bilo več dni tam, ko so iz premogovnika vlačili mrtva trupla premogarjev.

Tako se je godilo tiste čase in dni slovenskim delavcem po svetu, ko so iskali kruh in zaslužek zase in svojim v starem kraju pomagali ohranjati domove in strehe nad njimi.

Ko sem ga poslušal, sem v duhu gledal na sedanje razmere in na ono, kako so v tistih starih časih delavce malo vpoštevali. Nihče se ni menil za njihovo varnost življenja pri delu, ki so ga opravljali za druge. Le molzli so iz njih vse, kar se je dalo. Plačevali so jih slabo. Kakih "socialnih pravic" niso poznali bogati lastniki rovov in tovarn — seveda zase so jih poznali — za delavce ne!

Zdaj, kaka razlika! To v vseh zadevah glede plač, glede podpor v stiskah itd. Ljudje pa zdaj so marsikje bolj nezadovoljni kakor preje.

Ljudje, ki se priseljujejo med nas iz južnih ameriških dežel, ki jih imenujejo "latince" (eni bolj temni kakor drugi), ti pa že drugi dan po prihodu zahtevajo vse — pouk v njihovih jezikih v šolah, vse podpore itd.

Za bele pionirje, ki so res v potu svojih obrazov gradili to našo Ameriko, da je, kar je — za nje ni bilo takih "pravic" in takega vpoštevanja. Pri mislih nato se vsaj meni zdi, da je naš Stric Sam s svojo sivo brado veliko predober za te, ki jih prinašajo priseljeniški dotoki med nas iz vseh raznih kotov in otokov južnoameriških kotov in tudi od drugod. Ko sem to tudi mojemu znancu malo omenil, je ta pripomnil:

"Veš, Gregor, meni se zdi, da to zato, ker nekaterim se zdi, da je preveč belih, pa si mislijo, odprimo vrata drugim, da se bo malo pomešalo.

Pritrdil sem mu, da morda je res tako, in da nekaterim se tako dopade. Ampak, ampak! To pomešavanje prinaša na površje kakor v jeseni tropine ,ko kisajo in vro, mnogo sitnosti in težav za vse. Čemu pospešavati in ustvarjati nove sitnosti in jih večati, ko jih imamo pa že itak vse preveč. To bi jaz Gregor rad vedel.

Imaš prav, prav mi je pritrdil znanec. Ampak, če veš za kake dobre "arcnije", jih svetuj gospodom, ki se sučejo in vrte v in okrog Bele hiše. Morda bodo vpoštevali, poizkusi!

Tako sva midva otipavala sitnosti in težave, ki smo jih stari strici preživljali v starih časih, pa tudi one, ki so v zadnjih desetletjih nastale in rastejo naprej in nam vsem nagajajo, enim tako, drugim tako. Zgleda, da jih bo pa še več, če bo šlo tako naprej, kakor gre.

Zdravi vsi in dobro se imejte vsi, kolikor največ se da!

Stric Gregor

Svetnika sem videl – in bil razočaran

PATERSON, N.J. — Svetnike si predstavljamo kot bitja nekje daleč od nas tako časovno kot krajevno. Največ so nam časovno sicer bližji, pa so nam daleč zaradi svojega poklica, na oltarjih jih gledamo kot škofe, duhovnike in redovnike ali vsaj kot kandidate za duhovski stan, kot sv. Alojzija, sv. Stanislava Kostko itd.

Jaz sem prvič začutil, da svetništvo le ni tako daleč, ko sem v svetem letu 1950 bil v cerkvi sv. Petra v Rimu, kadar je bil proglašen za blaženega zdaj že sveti Dominik Savio, gojenec sv. Janeza Boska. To je bil prvi blaženi, ki so ga slikali v hlačah in suknjiču ter z lepo kravato.

Isto leto mi je prineslo še drugo presenečenje v tej smeri. Marija Goretti, 13-letno dekle iz rimske okolice, ki jo je leta 1902 zaklal pohotnež Alessandro Serenelli, ker se mu ni hotela vdati, je bila proglašena za svetnico. Ker sem kot ravnatelj Kalistovih katakomb bil v vatikanski službi, sem imel izkaznico, s katero sem ob takih priložnostih lahko prišel precej blizu sv. očeta. Tako sem lahko iz kratke razdalje gledal mamo nove svetnice, pa njenega brata in sestro, ki so bili na slovesnosti navzoči. Še večje veselje sem pa doživel naslednji dan, ko so vsi prišli h Kalistovim katakombam in sem jim segel v roko in govoril z njimi. Samemu sebi nisem mogel verjeti, da stojim pred materjo, bratom in sestro resnične svetnice-mučenice.

Prihodnjega 29. oktobra bo pa proglašen za blaženega nekdo, ki sem imel srečo ga osebno videti, ne le njegove sorodnike, prav njega samega. V svojo sramoto pa moram priznati, da tistega srečanja nisem cenil, kot je zaslužilo, marveč sem se iz bodočega svetnika norčeval in delal neslane opazke čez njega. Upam, da mi je to otroško nerodnost že odpustil, saj sem bil komaj mulec devetih let, ki še nima prave pameti, kako naj se na svetnike razume?

Pa naj povem, kako je bilo. Doma sem s Konjskega, ki leži uro stran od farne cerkve v Boštanju ob Savi. Manj kot pol ure hoda od doma proti Boštanju, na Radni, je bil salezijanski zavod, v čigar kapeli je bila vsako nedeljo sv. maša s pridigo in mi smo rajši hodili sem kot v Boštanj. Nekoč jeseni leta 1908 so oznanili, da bo naslednjo nedeljo maševal g. Mihael Rua, prvi naslednik Janeza Boska v vodstvu Salezijanske družbe.

Kaj sem jaz vedel, kaj pomeni vrhovni predstojnik kakšne redovne družbe? Ljudje so pravili, da je to toliko kot general. Ta beseda mi je pa pomenila nekaj velikega, a zdela se mi je bolj v zvezi z vojaštvom kot z duhovništvom.

Seveda sem šel k njegovi sv. maši, pa bolj iz firbca kot iz pobožnosti. Zlat plašč je imel in vsi kleriki so bili v koretljih, kapelica pa nabito polna. Sv. maša je bila kot vse druge, le pridigal ni on, marveč g. Al. Kovačič.

Popoldne je bila prireditev v dvorani. Tudi tja sem šel v pričakovanju, da ga bom videl v vsej njegovi generalski časti. Imel sem komaj devet let in pri sv. birmi še nisem bil, zato škofa še nisem videl. Najvišja osebnost za mene je do tedaj bil g. dekan iz Leskovca, ki se je dvakrat na leto v lepi kočiji pripeljal v Boštanj in nas v šoli spraševal krščanski nauk. Na glavi je nosil polcilinder, na rokavih pa manšete z zlatimi gumbi. Če že dekan tako, kako se bo šele postavil ta, ki je nekak general salezijancev? Joj, pa sem bil hudo razočaran! Nobenega cilindra ali vsaj polcilindra, z ubogim biretom na glavi je prišel, kot so ga takrat nosili vsi duhovniki, pa brez manšet in zlatih gumbov. Na moji lestvici vrednot je padel pod leskovškega dekana in še celo pod domačega župnika.

Kaj sem devetletni paglavec vedel o redovnem uboštvu in o ponižnosti? Na mene je delal vtis le zunanji blesk. Tega pa na g. Rui ni bilo. Domov grede sem dal duška svojemu razočaranju in niš kaj spoštljivo govoril o tem generalu, ki še polcilindra ne zmore, pa sem bil hudo kregan. To mi je pomoglo, da sem si obisk g. Rue dobro zapomnil.

Če Bog da, bom navzoč, ko bo proglašen za blaženega. Skesano ga bom prosil odpuščenja za ta moj mladostni greh. Upam pa, da mi ga je že zdavnaj odpustil, saj je vendar učenec sv. Janeza Boska, ki je mlade paglavce in njih muhe dobro razumel in jim znal oprostiti.

Rev. dr. Fr. Blantik, SDB.

Volitve in čas na TV

MILWAUKEE, Wis. — Ne samo pred kratkim, temveč že več let slišim na TV ali berem v časopisih, da vodstvo demokratske stranke, katere načelnik je bil Lawrence O'Brien, sedanji glavni svetovalec in propagandist predsedniškega kandidata senatorja G. McGoverna, očita in se pritožuje nad vsemi TV postajami češ, da te dajejo republikanskim politikarjem veliko več brezplačnega propagandnega časa na TV NEWS kot demokratom. Zato sem vzel čas že lansko leto, da redno vsak dan, razen par tednov počitnic, poslušam TV novice na postaji ABC, na kateri iz Washingtona poročata H. Smith in H. Reasoner, nato pa lokalni TV 6 News Milwaukee. Odločil sem se poslušati tudi nedeljske polurne oddaje na postajah: ABC "Isues and Answers", CBS "Face the Nation" in na NBC "Meet the Press". Poslušam samo demokratske in republikanske politične osebnosti, ki so bile izvoljene pri zadnjih volitvah, in to od občinskega zastopnika do župana, od zakonodajalcev do guvernerja in od kongresnikov, senatorjev do predsednika Amerike in še vse državne tajnike, ki jih je predsednik imenoval v svoj kabinet. Vsak je moral osebno govoriti na TV. Za par stavkov sem zapisal 30 sekund, malo več 1 minuto, včasih tudi do 3 ali 5 minut.

Tako sem lansko leto 1971 od 1. januarja do 31. decembra, ko sem dnevno sešteval sekunde in minute, prišel do zanimivega rezultata v urah: Demokratski politikarji so imeli na TV brezplačnega časa 80 ur in 32 minut, republikanci pa 29 ur in 10 minut. Torej demokratje so imeli 51 ur in 22 minut več kot republikanci. Letos od 1. januarja do 30. junija, torej v 6 mesecih, so imeli demokratje 33 ur in 18 minut, republikanci pa 13 ur in 29 minut, kar pomeni, da so demokratje bili za 20 ur in 29 minut na boljšem od republikancev.

Če bi dodal še minute, ko poročevalci na TV kažejo slike raznih političnih osebnosti in govorijo o njih, bi imeli zopet demokratje veliko več brezplačne propagande kot republikanci. Taka je tudi slika in rezultat na postajah NBC in CBS. Iz tega razvidimo, da so direktorji in poročevalci na teh TV postajah veliko bolj naklonjeni demokratom kot republikancem.

*

Antična Grčija je v svoji bogati zgodovini doživljala tudi burna obdobja dolgotrajnih uničujočih vojn. Radi nesoglasja med velikimi grškimi mesti, osvajalnega pohoda Perzijcev ter izdaje je bilo eno največjih bojišč Termopile, znamenita soteska med Tesalijo in Lokrido, prizorišče spopada med špartanskim vojskovodjem Leonido in vojaško silo perzijskega kralja Kserksa leta 480 pred Kr. Perzijci so s pomočjo izdajalskega Grka Efialta prišli branilcem Termopol za hrbet in sam Leonidas je v junaškem boju padel. V prispodobi je še danes vsak izdajalec imenovan "Efialt".

*

Tudi moderna Amerika je v svoji kratki, toda bogati zgodovini doživljala burna obdobja v času svojih vojn. Radi nesoglasja med političnimi in ideološkimi voditelji je danes Amerika angažirana v eni največjih in dolgotrajnih vojn med Južnim in Severnim Vietnamom. Ta vojna traja že mnogo let in sedanji predsednik Nixon se z vsemi svojimi zmožnostmi in močjo trudi, da bi se končala častno na obeh straneh. Za sklenitev miru morata biti obe stranki. Hanoiski komunisti s pomočjo ameriških komunistov, takoimenovanih liberalnih razumnikov, kot so David Delinger, Rennie Davis, Jane Fonda in bivši pravosodni tajnik Ramsey Clark, zahtevajo, da se Nixon umakne iz Vietnama in tega prepusti svoji usodi.

*

Pred kratkim je bila v Hanoiu filmska igralka Jane Fonda, ki je v družbi hanoiskih komunistov privatno in javno na radio blatila demokratski sistem in Nixonovo administracijo. Ko se je vrnila, ni bila na TV "izdajalka", temveč junakinja, Nixon pa "izdajalec". Pred par dnevi se je vrnil velik prijatelj hanoiskih veljakov bivši pravosodni tajnik v Johnsonovi vladi Ramsey Clark, ki je pregledal vse kraje bombardiranja, toda videl je samo tisto, kar so mu komunisti pokazali. Obiskal je tudi v nekem taborišču ameriške ujetnike, okrog 15 po številu. Vsi so bili "dobro oblečeni, hranjeni, vsi so obsodili ameriško politiko v Vietnamu in vsi želijo priti domov".

Bivši vojni ujetnik v Hanoiu Douglas Hegdahl je napisal v čikaški "Tribuni", da se čudi liberalnemu razumniku Clarku, da je tako lahko nasedel hanoiski propagandi.

*

Naj dodam še to. Samo v Ameriki je mogoče, da se nekomunisti in liberalni razumniki kretajo v svobodi in jih še policija ščiti, ko govorijo proti lastni domovini.

L. G.

F. S. FINŽGAR:

PREKVATA OVCA...

"Je kazno, da boš tako grd."

"Če se ponujam, me nočeš, če se ne, me grdiš."

"O, Nejc, ti si pravi!" ga je predirno pogledala s sinjimi očmi. "Hi, Fuksa!"

"Vaša Fuksa celo našo Muro poseka, takšno grivo ima! Komat je tudi čisto nov; kobili se na belo grivo posebno poda, ker je z rdečim podložen. Kar nalašč zate so ga naredili, da se bolj postaviš."

"Ho, če se nimam s čim drugim postaviti, potem naj kar obsedim.'"

Spet ga je pogledala, da je Nejcu kar zagomazelo pri srcu in se je nevede prijel za ročico.

"Je-ha! Počakaj, Fuksa," je velela Marjanica in skočila z veza. "Tu je že preveč klanca, da bi naju vozila."

Tudi Nejc je skočil z voza. Prijela sta se vsak za svojo ročico in šla ob vozu. Nejc ni bil fant, ki bi mu bil jezik prirasel, toda ob Marjanici je bil neroden, da ga je bilo sram.

Prišla sta do hlodov — čisto blizu skupaj so bili Šmonovi in Jernejevi. Ko sta vrgla konjem zobanje, sta pripravila voze.

"Dajva najprej tvoje, Marjanica. Bolj tršati so."

Ko je Nejc videl, kako je dekle zasadila cepin v hlod, ga pretegnila, da ji je rdečica podplula vse lice, je kar obstal. In ko je pripravljala rkelj, da po njem zavali hlod na voz, je Nejc zagrabil hlod pri koncu, ga dvignil in treščil na voz, da je vse zapokalo. Postaviti se je hotel pred njo.

"Nehaj, saj mi boš voz strl!" ga je ozmerjala Marjanica. Nejc je pa v njenem smehu in njenih očeh dobro videl, kako ji je všeč.

Ko sta naložila, sta napojila konje, sedla in še sama zagriznila. Nejc bi za samo velikonočno kosilo ne bil dal te malice, ko je sedel tik Marjanice.

Nato sta zasadila vsak svoj cepin v hlod vrh voza in odpeljala. Vozila sta prav do doma drug za drugim. Seveda Marjanica z rdeče obrobljenim komatom spredaj.

In sta vozarila še in še, dokler niso skladi hlodov skopneli. Nejc bi si bil želel te kope hlodov visoke do vrha Stola. Menda Marjanica tudi.

Pri zadnji vožnji sta si zelo želela snega, majčkeno je že naletavalo, da bi šla s sanmi više, gor v sredo Stola.

"Prekvata reč, to je vožnja, Marjanica," je počil Nejc z bičem. "Kar pokadi se in smo na dnu!"

A snega dolgo ni hotelo biti. Nejcu pa dolgčas. Zato ga je vsaka pot zanesla mimo Smonovih in kar bal se je, da bi se Marjaničinemu bratu noga, v katero se je bil usekal, prehitro pozdravila.

"Le pestuj nogo, da se ti ne prisadi," je učil brata. "Bova že z Marjanico potegnila tiste repe izpod Stola. Kajne, Marjanica?"

"Seveda jih bova," se mu je smejala, da so se ji ob ognjiščnem ognju bleščali zobje in ji žarele oči.

Ko sta se Šmonka in Jernejka dobili, sta si kar povedali: Naš in vaša sta venomer skupaj.

In obe sta rekli, da je kar prav tako in da bo za obe hiši kakor nalašč, če se vzameta.

Materinske oči so več videle kakor oba mlada skupaj.

III

Tisto leto je sneg odlašal in odlašal.

Zelen božič so imeli. Nejc je jezno pogledoval v Stol in težko čakal snega. Šele o kraljih se je do dobrega zmračilo, zemlja je zmrznila, drobno se je začelo usipati izpod neba, dokler se ni strnilo v gost metež. Nejc si je mel roke od veselja in jo naglo potegnil k Šmonovim, kakor bi tam ne vedeli, da gre sneg. In razlagal je Marjanici, kakor bi bil kdo ve kako star, vozar, kako bo šlo na rtičih čez Kopišče, mimo Mrzlega studenca, čez Knežo in od tam kar ob Njivicah v dolino. Nič po poti. Tako v živo se je razbesedil, da mu je čedra sproti ugašala in mu je Marjanica obetala, da mora prinesti naročaj trsak, ko jih je za svojo čedro že toliko posmodil.

Tri dni je padalo, nato se je zvedrilo. Vsi, ki so imeli drva in les pod Stolom, so napregli. Seveda Nejc in Marjanica tudi. Prvi dan, ko ni bilo še potirano, so konje menjavali, da ni gazil na celo samo prvi. Drugi dan je bila pot že kar za veselje.

Nejc je Marjanico učil. Zakaj po takem res še ni vozila. Vse ji je povedal: kako nabij hlode, kako prikleni še enega zad, kako pripravi zavornike pod krivine, kdaj lahko sede na voz in kje ne sme.

Naložila sta in odpeljala. Dekle je cvetelo v soncu in hladu, ki je rezal v lica. Nejc bi jo bil najrajši utrgal in dejal za klobuk, taka roža se mu je zdela.

Vtem ko sta že tretjič šla v planino po les, sta gospodarja Jernejec in Jernejka snovala nekaj posebnega.

"Lej, ljuba moja, ali veš, kaj bom naredil?"

"No, kaj?"

"Nejcu bom izročil."

"Prezgodaj!" se je začudila mati.

(Dalje prihodnjič)

NEILE ADAMS

ZOPET PRED OBČINSTVO — Bivša plesalka Neile Adams se je vrnila prod občinstvo in prevzela vlogo gluhoneme žene Burta Reynoldsa v filmu 'Fuzz'. Pred 11 leti se je iz igre umaknila, ko se je poročila z igralcem Stevom McQueen.

KOLEDAR
društvenih prireditev

SEPTEMBER

2., 3. in 4. — Konvencija Slovenskih Akademikov v Ameriki — SAVA, v Statler Hotelu, Fosterdale, New York (Rt. 178 in Rt. 52).

8. — Podružnica št. 50 SŽZ priredi "card party" v Euclid Park Club House na E. 222 St. severno od Lake Shore Blvd. Začetek ob 7.30 zvečer.

17. — Oltarno društvo fare sv. Vida priredi kosilo v farni dvorani pri Sv. Vidu.

24. — Vinska trgatev na Slovenski pristavi.

24. — Klub društev SDD na Recher Avenue priredi večerjo in ples v prostorih SDD. Večerja, na žaru pečeni piščani, bo na razpolago od 4.30 do 7.

24. — Društvo SPB Cleveland ima romanje v Frank, Ohio.

30. — PAR-FI klub priredi svoj V. vsakoletni Polka ples v avditoriju pri Sv. Vidu. Igrala bosta Pecon in Trebar.

OKTOBER

1.— Kulturna društva v Euclidu priredijo koncert v SDD na Recher Ave.

7. — Društvo SPB Cleveland priredi **družabni večer** v veliki dvorani pri Sv. Vidu.

14. — Direktorij SND na St. Clair Avenue priredi "Noč v Sloveniji".

14. — Praznovanje 60-letnice obstoja Društva Kras št. 8 ADZ v Slovenskem domu na Holmes Ave.

15. — Občni zbor Slovenske pristave v Lobetovi dvorani na Slovenski pristavi.

15. — Slovenska ženska zveza, Podr. št. 14 priredi kartno zabavo ob 3. uri pop. v SDD na Recher Ave.

21. — Oltarno društvo fare Marije Vnebovzete priredi Kartno zabavo ob sedmih zvečer v šolski dvorani.

22. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue svoj JESENSKI KONCERT.

28.—Društvo SPB Tabor priredi svoj jesenski družabni večer v Slovenskem domu na Holmes Avenue. Igrajo "Veseli Slovenci".

29. — Skupne podružnice Slovenske ženske zveze prirede **Večerjo s plesom** v Slovenskem narodnem domu, 6417 St. Clair Avenue.

NOVEMBER

11. — Klub slov. upokojencev v Newburghu priredi za 10-letnico obstoja banket v SND na E. 80 St. Igra Buehnerjev orkester.

11. — Belokranjski klub priredi tradicionalno martinovanje v veliki dvorani Slovenskega narodnega doma na St. Clair Avenue.

19. — Klub Ljubljana priredi večerjo in ples v SDD na Recher Ave. Večerja ob 4. uri pop.

18., 19. — Fara sv. Vida priredi "Jesenske dneve", velik festival in bazar.

19. — Fara Marije Vnebovzete priredi Zahvalni festival v šolski dvorani.

23 — "Polka ples" v proslavo 11-letnice Tony Petkovškove WXEN Polka radijske oddaje v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue. Nastopi 10 orkestrov.

26. — Dawn Choral Club SŽZ priredi ob 4. popoldne koncert v SDD na Recher Avenue.

26. — Pevski zbor Planina priredi Jubilejni koncert ob 35-letnici obstoja v Slovenskem narodnem domu na Stanley Ave., Maple Heights. Začetek ob 4. popoldne.

DECEMBER

3. — Pevski zbor Slovan poda svoj jesenski koncert v SDD na Recher Avenue.

3.—Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani MIKLAVŽEVANJE.

31. — SDD na Recher Avenue priredi S I L VESTROVANJE v svojih prostorih.

JANUAR — 1973

20. — Pristavska noč v Slovenskem narodnem domu na St. Clair Avenue.

28. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue koncert, katerega dobiček je namenjen Slovenskemu starostnemu domu na Neff Rd.

MAREC

10. — Glasbena Matica priredi v SND na St. Clair Avenue večerjo s plesom.

18. — Slovenska šola pri Sv. Vidu priredi v šolski dvorani kosilo.

MAJ — 1973

5. — Pevski zbor Korotan priredi svoj vsakoletni koncert ob 7.30 zvečer v SND na St. Clair Avenue.

REV. JURIJ TRUNK GRE V STO IN TRETJE LETO

Č. g. Jurij M. Trunk obhaja 102. obletnico

CLEVELAND, O. — Če je božja volja tako, bo 1. septembra 1972 stopil v 103. leto svojega življenja župnik Jurij M. Trunk, starosta slovenskih duhovnikov ne samo v ZDA in drugod po svetu marveč tudi v domovini. Ni ga, ki bi ga v tem prekosil. Res, izredna leta! Zelo, zelo redki jih dožive. Posebno še, če imajo za seboj toliko hudih in burnih doživetij, kot jih ima naš gospod Trunk. Morda pa ga je Bog ravno zaradi tega tako blagoslovil z dolgostjo življenja.

Bače na Koroškem so njegov rojstni kraj. Njegova mamica je kot mlado dekle prva pela danes najbolj našo slovensko ljudsko pesem "N'mav čriez izaro, n'mav čriez gmajnico, kjer je dragi dom, z mojo zibeljo..."

Na dan 1. septembra 1870 so dobili pri Zavrniku petega otroka, današnjega našega starosta gospoda Jurija, ki ga s tako veliko ljubeznijo varuje pri sebi slovenski župnik v San Franciscu župnik-pesnik g. Vital Vodušek. Celo ta bi šel že rad v pokoj, toda iz ljubezni do svojega starega sobrata vztraja še naprej na župniji. Trdno smo prepričani, da bo Bog njemu to na poseben način poplačal.

Bog Vas, č. g. Trunk, živi in ohrani v zdravju, dokler se ure Vašega zemskega potovanja ne iztečejo.

A. D.

—o—

Južni Vietnamci so se vrnili v Que Son

Poveljnik 2. divizije, ki je branila Que Son, je bil odstavljen, ko so sveže čete to mesto znova zavzele.

SAIGON, J. Viet. — Domače in ameriške vojaške oblasti zdaj priznavajo, da bi bilo mogoče mesto Que Son braniti pred rdečimi, ko so se mu približali predzadnjo soboto. Namesto da bi nastopile proti sovražniku, so čete 2. divizije pustile težko orožje in pobegnile pred rdečimi brez boja. Predsednik republike Van Thieu je koncem tedna nato poveljnika 2. divizije odstavil in ukazal prijeti poveljnika polka, ki bi moral braniti mesto Que Son, pa je pobegnil.

Vladne sile so mesto zavzele znova brez vsakega boja, rdeči so se enostavno umaknili, ko so se mestu približale. Predsednik Van Thieu je namesto odstavljenega brig. gen. Phan Hoa Hiepa imenoval polk. Tran Van Nhut-a, ki se je tako uspešno izkazal pri obrambi mesta An Loc v preteklem aprilu in maju. Novi poveljnik je prevzel svoje mesto preteklo soboto z nalogo, da ustali vojaški položaj južno od Da Nanga, ki je postal negotov zaradi rdečega vdora v dolino Que Son.

Rdeči so presekali cesto št. 4, ki veže glavno mesto Saigon in področje Mekongove delte, kakih 50 milj od Saigona. Severno od Saigona so rdeči dobili v zasedo vladni oddelek kakih 300 rangerjev, ki je imel nato v dveh dneh bojev hude zgube. Poročilo pravi, da je bilo 30 rangerjev mrtvih, 60 ranjenih, 40 pa pogrešanih.

—o—

Indijanci

Okoli 60% vsega prebivalstva v Gvatemali je čiste indijanske krvi.

VSAK IMA SVOJE VESELJE! — Otroci radi gazijo po blatu, včasih je to tudi odraslim po godu, kot kaže slika na desni, posneta na igrišču golfa pri Birminghamu v Michiganu.

Delo za moške & ženske

Moški in žena

Iščemo zanesljivega upravnika in točaja za baro v Slovenskem delavskem domu na 15335 Waterloo Rd. Vprašajte za tajnika Charlesa Zgonc, tel. 481-5378.

Male Help Wanted

DISHWASHER
Young man, full time, Monday thru Friday.
FANNIE'S RESTAURANT
353 E. 156 St.
(167)

MALI OGLASI

FOR SALE
Euclid brick bungalow, wood burning fireplace, basement, dining room, close to shopping. See and make offer.
New ranch homes in Euclid, Willowick, Eastlake, Mayfield Hts. $27,500 to $45,900.
Special this week. Two model ranches, one brick, one alum. sided, priced for quick sale. Call for information.
UPSON REALTY CO.
499 East 260th RE 1-1070
(169)

V najem
Trgovina se odda v najem na 15335 Waterloo Road.
Kličite 481-5397
(169)

For rent
Store for rent at 15335 Waterloo Road. — Call 481-5397.
(169)

FOR SALE
6 room colonial, completely redecorated, attached garage, breakfast nook, 1½ bath, back porch, recreation room. 70 ft. landscape lot, Euclid, Ohio $31,500. Call 731-9385.
28 avg, 1,5,8,11 sep)

V najem
Lepo 6-sobno stanovanje, vse sobe velike, se odda na 1081 E. 71 St. Vprašajte za Mrs. McCrady, apt. št. 1 zadaj, ali kličite 843-8033.
(174)

Naprodaj v Euclidu
Chardon Rd. okolica, 4 spalnice, 1½ kopalnica, dvojna električna garaža, klimatska naprava, klet, rek. soba, šole, v nizkih 40h. Lastnik IV 6-2767.
—(166)

PLESKANJE!
Hiše zunaj in znotraj
Kličite za proračun
391-6582
—(167)

V najem
šest sob zgoraj na E. 45 St. blizu Superior Ave. na novo dekorirano. Odrasli. Kličite 391-9758.
—(166)

NAPRODAJ
Dvo družinska hiša, 5-5, na novo dekorirana, preproge spodaj. V EuclidGreen okolici. Cena v nizkih 20,000.
Kličite 486-1547
(169)

V najem
Oddamo štiri prostorne sobe, kuhinja ter kopalnica, zgoraj, blizu sv. Vida.
Kličite 431-3373

Prijatel's Pharmacy
IZDAJAMO TUDI ZDRAVILA ZA RAČUN POMOČI DRŽAVE OHIO ZA OSTARELE
AID FOR AGED PRESCRIPTIONS
St. Clair Ave. & E. 68 St. 367-4212

HELP WANTED,

Grill Work
Male or female, 2 mornings, 7 a.m. til 3 p.m. and one afternoon from 3 til 9 p.m.
FANNIE'S RESTAURANT
353 E. 156 St.
(167)

Help Wanted
Reliable man or woman to manage and work behind bar at Slovenian Workman's Home, 15335 Waterloo Rd. For information call Charles Zgonc — Tel. No. 481-5397.
(169)

TONY KRISTAVNIK
PAINTING AND DECORATING
Telephone: 944-8436
Poletje je tu! Najboljši čas za pleskanje! Preglejte vaše domove in pokličite nas za brezplačen proračun. Smo strokovnjaki!

IVAN PREGELJ:

Magister Anton

ZGODOVINSKI ROMAN

Novi mašnik je bil po tiho prebral evangeljsko besedo in sedaj poslušal, kako je pel dijakon njegov Jože na glas prav takisto.

"Po teh besedah je Jezus oči povzdignil proti nebu in rekel: Že nisem več na svetu; oni so na svetu, a jaz odhajam k tebi. Sveti Oče, ohrani jih v svojem imenu, ki si mi jih dal, da bodo eno kakor midva..."

"Da bi imeli moje veselje v sebi dopolnjeno..."

Novemu duhovnemu sta prešla vid in sluh. Iz neznanega, se mu je zdelo, da golči glas in ustvarja čudežno, kakor je tegobna duša dotlej brez nehanja iskala, hotela videti in imeti. Ta trenutek, preden še ji je ugasnila slovesna evangeljska pesem, je imela ta preizkušena duša svojo zadnjo srečo: zdaj je videla jasno, da je vse še vedno res in tako, kakor je bilo v dneh Njega samega živega, v telesih in dušah, v zveličanem in preklicanem od kraja, v solncu in v ljudeh, v ljubezni in neutešljivi bojazni, eno v enem, kakor Oče v Sinu in Sin v Očetu...

"Da bi vsi imeli Njegovo veselje v sebi dopolnjeno..."

Zdaj je dijakon odpel. Novi mašnik je medlel. Duhovniki, ki so mu stregli, so ostrmeli, ali neki peša in se bo zgrudil. Ni se. Nerodno se je obrnil in zapel hripavo, kakor mu je pač bilo dano, neubrano, a od vsega srca in vse duše, sproščeno do kraja:

"Credo in unum Deum..."

* * *

Teden dni po novi maši, ko je šel mladi duhovnik po dolgem, da bi zopet videl svoj rojstni kraj Mahniče, mu je sredi poti pribežal naproti nekod z rebri ves iz sebe droban pastir.

"Otrok, kaj pa se je zgodilo?" je pridržal duhovni begotnega, ki mu je izasopel in drhteč pokazal v breg, odkoder je bil pritekel. Duhovni Anton je videl, da kaže na hišo, kjer so nekoč stanovali Skalčevi.

"Tam? Kaj pa je tam?" je vprašal magister.

Otrok ni mogel povedati. Duhovnik ga je vzel za roko in se obrnil v breg proti hiši. Deček pa je začel presunljivo vpiti in se je magistru iztrgal. Duhovni je šel sam dalje. Kmalu je opazil, da so vrata v kočo odprta. Spomini o davnem so oživeli v njem: predikant Jurij, deklica Polona, kako se je vrgla na pol gola med predikanta in medenj. Stal je pred hišo. Iz hiše je zaudarilo strahotno in vrglo duhovnega skoraj vznak. Premagal se je, pogledal v hišo, a ga je zopet vrglo nazaj. Za strašnim vonjem še strašno videnje. Notri je namreč visel človek, a že dolgo, zakaj golazen ga je bila že strahotno najedla.

"Človek nesrečni," je zastokal duhovni, si zakril oči in omahnil z brega. "In nobeden izmed njih se ni pogubil, razen sinu pogubljenja... Bog mu ne sodi!" je mrmral zmedeno, hotel prositi usmiljenja, ne da bi verjel, da ga bo Bog uslišal... Spoznal je bil v obešenem Jurija Stradiota...

* * *

Dobil je vikarsko službo v Komnu. Patron mu je bil sam gospod Konrad Glušič. Tam je nekaj let kasneje spoznal v neki znoreli lovači nesrečno Polono. Ko je spoznal, kako je z njo, je skušal poskrbeti zanjo, jo zaprl, ko je besnela, in jo dal pitati, kakor žival.

Bila mu je nekaj tednov v strašno preizkušnjo. Verjel je, da je obsedena. Kar v tolažbo mu je bilo, ko je umrla. Že so bili zlikovci v okrožju raztrosili vesti, da jo je zbog sovraštva prijel in da jo muči, ki je vpila v svoji besnosti, zadnjem svojem na tem svetu, vsem in edinem, kar je bila prejela za žalostno svoje lovaštvo, kamor jo je bil zvel njen prvi ljubej...

Za Polono je mogel magister vendar laže moliti, kakor za Jurija...

Po leta pozneje je prejel pismo, ki ga je iskalo v Štanjelu. Pisal mu je Jernej Žolna-Picus.

"Zdaj se bom pa zares oženil," se je šalil, "vzela me bo teta Smrt. Kaj hočem izbirati? Zaigratsem. Pri maši se me spomni včasih in hud ne bodi. Ne pohujšuj se! Služil sem, kakor veš, tudi protestantski gospodi. Zgodilo se je v sili. Tedaj sem se pač nekaj spakoval po tem, kakor je verjel tisti moj gospod. Spadel pa nisem nikoli in umiram z Bogom v miru. Doma sem bil na Cerkljanskem. Ali imam še kaj svojih, ne vem. Če so in me kateri kolne, sporoči mu, naj mi da mir. Jam diu vixi — dovolj sem živel! Zdravstvu!"

* * *

Vikar Anton je potem učakal novega ljubljanskega škofa. Bil je njegov lastni patron Kraševec Konrad Glušič. Še prej je pokopal svoja tovariša — žerjava, gospoda Mateja in Jožo in se ju spominjal dnevno pri svetih mašah. Od Mice, vikarjeve kuharice, je zvedel nekaj dni, preden je umrla, da se piše za Žolno. Bila je Jernejeva starejša sestra. Odšla je bila zgodaj po svetu, nikoli ni ne poznala ne videla Jerneja. Tako čudno je tiste čase metalo življenje narazen brate in sestre. Mnoge je vrglo narazen za vse strašne, večne čase...

Po rajnem gospodu Joži je prišel duhovni Anton za vikarja v Štanjel. Tu je po vzgledu gospoda Jože ustanovil malo šolo in učil. Ne da bi se silil, je posnemal pri pouku svojega prednika. V grajskem Janezu Kobenclju, ki je postal visok cesarski svetovalec, je našel zavetnika. Ponujali so mu boljbogate službe. Ni jih maral. Imel je eno svoje razvedrilo. Naslikal si je bil veliko zemeljsko karto. Pred to karto je posedal in hodil v duhu še enkrat kot takrat, ko je kot dobri pastir iskal izgubljeno ovco. Govoril o teh spominih ni rad, kakor je bil sploh odljuden. Ljudje so ga imenovali "gospoda, ki se ne more smejati". Verjeli so, da je izgubil smeh, ker se je preko dovoljenih mej—učil. Ni jim zameril. Znal je vse odpuščati prav po zgledu svojega božjega Učitelja in Dobrega pastirja.

* * *

In tedaj, ko je bil z Bogom srečno prišel in je vsako jutro vsakega dne pri sveti maši vedno zopet imel svojo posebno srečo, ko je povzdigoval Telo in Kri svojega Učenika in Izveličarja, mu ni bilo nikoli nič več tegobno, da je zemlja, po kateri hodi, drugačna, kakor pa tista, ki jo je imel Gospod, in da je celo luč drugačna, kakor pa dan, ki je svetil Sinu človekovemu na pot: v sveti sproščenosti zdaj ni vedel, kako bi se Bogu še za to svojo največjo srečo zahvaliti mogel, in je trpel, da ni pevski, da bi Ga v psalmih slavil, da ni učen, da bi Ga v pismu slikal, da ni govorniški, da bi Ga križem svoje domovine propovedoval. V tesnobi takega spoznanja, kakor mu je prišlo na um, zapisal je in potem bral svojim otrokom, svojim ovčicam v šoli: togo in tegobno pesem sebe tegobnega in nerodnega:

"V smehu tega sveta ni veselja!"

"V smehu teh časov ni čistosti!"

"V smehu teh ljudi ni Boga!"

"Zato se modri in mirni ne smej!"

(Konec.)

—o—

PODPIRAJTE SLOVENSKE TRGOVCE

KORISTNA ZABAVA — Otroci v otroškem zdravstvenem središču v Leningradu se zabavajo, pa pri tem uče tudi prometnih pravil.

"Poglej, tukaj v Ameriški Domovini je zopet oglaševanih nekaj prav poceni predmetov!

"Tako priliko je treba izrabiti, da se prihrani nekaj dolarjev.

"Pomni, draga ženica, vsak cent se pozna, ki ga moreva prihraniti.

"Zato vsak dan preglejva Ameriško Domovino, ne samo novice in drugo berilo, ampak tudi oglase. Trgovec, ki oglašuje v Ameriški Domovini je zanesljiv in pri njem kupujva."

NOV NAČIN POGONA? — Ne, Mason Lange vozi svoj dvojni pihalnik domov v Lorain v Ohiu, da ga bo hladil, kadar bo pritisnila vročina.

ZA PRESKUŠANJE DIHANJA — NASA je ob svojih lastnih raziskavah izdelala tole napravo za analizo dihanja, ki je ugodna za tiste, ki imajo bolne dihalne organe in srce.

KO JE AGNES DIVJALA — Tropski vihar Agnes je v juniju napravil izredno škodo po vzhodnem delu ZDA, zlasti v Pennsylvaniji. Na slikah vidimo uničenje in vojaške rezerviste, ki pomagajo prebivalstvu, ko se je lotilo obnavljanja.

ŽENINI IN NEVESTE!

NAŠA SLOVENSKA UNIJSKA TISKARNA
VAM TISKA
KRASNA POROČNA VABILA
PO JAKO ZMERNI CENI

PRIDITE K NAM IN SI IZBERITE
VZOREC PAPIRJA IN ČRK

Ameriška Domovina
6117 St. Clair Avenue 431-0628